

Val McDermid

De leugen voorbij

Vertaald door Frank Lefevere

LUITINGH-SIJTHOFF

© 2023 Val McDermid

All rights reserved

© 2024 Nederlandse vertaling

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Oorspronkelijke titel *Past Lying*

Vertaling Frank Lefevere

Omslagontwerp Little, Brown and Company / DPS Design & Prepress Studio

Omslagbeeld Trevillion

Opmaak binnenwerk Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 210 4718 8

ISBN 978 90 210 4719 5 (e-book)

NUR 332

www.lsuitgeverij.nl

www.boekenwereld.com

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de vervaardiging ervan niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor McDermid Ladies FC:
iedereen een held.

Gambit (n): een daad of opmerking met de bedoeling om voordeel te behalen, vooral aan het begin van een situatie.

Oxford English Dictionary

Hoewel de Schotse opening een van de langzamere speelwijzen kan zijn en zeer saaie partijen kan opleveren, leidt het Schots gambiet tot het andere uiterste, omdat beide spelers de mogelijkheid hebben om vroeg in de partij materiaal op te geven in ruil voor een immaterieel, maar cruciaal, voordeel.

Als je deze opening speelt, is het altijd belangrijk om te weten hoe je moet reageren op de zetten van je tegenstander, omdat één foute zet tot grote achterstand zal leiden.

The Chess Website

Het perfecte detectiveverhaal kan niet worden geschreven.

Twelve Notes on the Mystery Story

RAYMOND CHANDLER

Proloog

Hij dacht echt dat het een dwaas spel was. Een grap. Een uitdaging tussen oude vrienden. Waarom zou je er iets anders van denken? Kronkelige scenario's schrijven betekende niet dat hij geloofde dat ze in het echt gebeurden. *Strangers on a Train* kende het briljante uitgangspunt van twee afzonderlijke mensen die moorden uitwisselen, maar hij geloofde niet dat iemand zo krankzinnig zou zijn om het ook echt te proberen. Zelfs niet een verklaarde psychopaat zoals het personage in de roman van Highsmith.

Het was oprecht nooit bij hem opgekomen dat zijn beste vriend daadwerkelijk een moord zou plegen, uitsluitend om aan te tonen dat de perfecte misdaad mogelijk was, en dat hij in staat was om die te plegen. Niet totdat hij iets aan moest met de onthulling dat er nu een lijk in zijn garage lag.

1

April 2020

Hoofdinspecteur Karen Pirie stak haar handen in de zakken van haar donsjack. Zelfs met zijde gevoerde leren handschoenen waren niet voldoende om een nachtelijke wind buiten te houden die rechtstreeks vanuit het Oeralgebergte naar dit dak in Edinburgh joeg. De lockdown was drie weken geleden ingegaan, maar de nieuwigheid van de stilte op straat was er nog niet af. Er was geen enkele beweging, terwijl ze vanaf deze hoogte neerkeek op New Town en verder. Het was net de zombie-apocalyps, maar dan zonder de zombies.

Vanuit haar ooghoeken ving ze nu licht en beweging op, en toen ze haar hoofd omdraaide, zag ze nog net een patrouillewagen van de politie afremmen voor een reeks stoplichten. Ergens in Canonmills, schatte ze zo. Ze keek op haar telefoon. Drie minuten na middernacht. Het was officieel morgen. In principe zou ze nu haar dagelijkse wandeling kunnen maken.

Ze liet zichzelf weer binnen in de tuinkamer. Ze wilde niet nadenken over hoe een eerdere eigenaar erin was geslaagd om een bouwvergunning te krijgen voor een daktuin in een beschermd stadsgebied met georgiaanse gebouwen. Dat was niet haar probleem; dit was niet haar appartement. De eigenaar, haar – wat was hij? Karen weigerde om Hamish Mackenzie als haar vriendje te beschouwen. Je had geen vriendjes als je in de dertig was. ‘Minnaar’ klonk haar altijd fout in de oren. Het suggereerde dat het alleen maar om de seks draaide, en hoewel ze niet kon ontkennen dat ze daarvan genoot, hield hun relatie veel meer in. Voor een smeris riep ‘partner’ een heel andere reeks connotaties op. En zelfs als ze dat buiten beschouwing liet, suggereerde ‘partner’ een veel serieuzere verbintenis dan Karen volgens haar was aangegaan met Hamish. En ‘belangrijke

andere' was ronduit gênant. Er was simpelweg geen woord voor wat Hamish voor haar was.

Behalve dat hij momenteel strikt genomen haar huisbaas was, ook al betaalde ze geen huur aan hem. Toen de coronalockdown werd aangekondigd, had hij Karen overgehaald om naar zijn appartement te verkasen. 'Je moet op het huis passen voor me,' had hij gezegd, nadat hij had aangekondigd dat hij naar zijn kleine boerderij in de Hooglanden zou teruggaan. Een van zijn twee schaapherders had besloten om naar Lairg te vertrekken en daar de lockdown met zijn vriendin door te brengen, zodat de boerderij gevaarlijk onderbezet zou achterblijven. En Hamish was er amper terug, of hij had Duggie Brewsters noodlijdende ginstokerij gekocht om er ontsmettende handgel te gaan maken, waarmee hij zich nog dieper aan Wester Ross verbond.

Hij had zijn charmes laten werken. 'Je zou me er een plezier mee doen – de post doorsturen en ervoor zorgen dat het er bewoond uitziet. Ik maak me gewoon zorgen dat er wordt ingebroken. Het is niet zoals bij jouw appartement, waar het complete huizenblok volhangt met bewakingscamera's.' Het viel niet te ontkennen dat zijn woning veel ruimer was dan haar appartement aan de waterkant in Leith, en dat hij dichterbij haar kantoor was op de afdeling Historische Zaken aan Gayfield Square. Brigadier Daisy Mortimers snelle omarming van Karens impulsieve voorstel om de lockdown samen door te brengen had de doorslag gegeven. Dat zou nooit hebben gewerkt in de kleinere ruimte van haar eigen appartement. Maar Hamish' appartement was een ander verhaal. Ze zouden niet op elkaars lip zitten dankzij twee slaapkamers, een werkkamer, een woonkamer die groot genoeg was om naast een bank en leunstoelen ruimte te bieden aan een eettafel, een ruime keuken, twee badkamers en een dakterras, compleet met tuinkamer.

Ze had het voor haar ongebruikelijke aanbod om haar ruimte te delen gedaan aan het einde van hun eerste zaak samen. Daisy werd van het Team Zware Misdrijven in Fife gedetacheerd bij Historische Zaken. Ze hadden goed samengewerkt, en Karen had haar baas overgehaald om haar aan te nemen ter uitbreiding van Historische Zaken. Daisy woonde alleen in een krap appartement in Glenrothes, afgezonderd aan de andere kant van de Forth. Op dat moment had het Karen een goed idee geleken om de lockdown samen door te brengen. Ze dacht dat het de samenwerking veel eenvoudiger zou maken, en het zou hen er allebei voor behoeden om slechte gewoontes aan te nemen. Ze konden elkaar op het rechte pad houden wat betreft ongezone kost en chocolade-ijs zo uit de bak eten.

Of ze konden elkaar gezelschap houden.

Nu ze drie weken verder waren, wist ze niet zo zeker of het een van haar betere ideeën was geweest.

Ze daalde via de wenteltrap af naar het appartement. Daisy zat behaaglijk opgekruld op een comfortabele met tweed beklede leunstoel, met haar koptelefoon op, verdiept in de zoveelste vervloekte boxset van Netflix. Ze wendde haar blik af van het beeldscherm en drukte de pauzeknop in op de afstandsbediening. ‘Alles in orde?’ vroeg ze, terwijl ze een van de oorschelpen afdeed. ‘Iets te eten of te drinken voor je pakken?’

Karen schudde haar hoofd. ‘Ik ga naar buiten. Ik ga naar mijn appartement lopen. Gewoon om te kijken of alles in orde is.’

Daisy fronste haar voorhoofd. ‘Doe je daar niet meer dan een uur over? Om heen en terug te lopen?’

‘Ja. In principe zou ik daar tot na middernacht moeten blijven voordat ik weer terugkom.’

Daisy’s frons werd dieper. ‘Ik wil wedden dat niemand het zou merken als je vandaag bij daglicht zou teruglopen.’

‘Misschien niet, maar ik ben van de politie. Ik zou weten dat ik de regels overtrad. En belangrijker nog: jij zou ervan weten, en jij bent ook van de politie.’ Karen grijnsde. ‘Eén uur lichaamsbeweging buiten per dag, dat is het maximum. Ik ben niet van plan om je iets te geven waarmee je me kunt chanteren. Ik zie je over ongeveer vijftig uur.’

De afwezigheid van lawaai vond ze nog het meest verontrustend. Zelfs in deze zijstraat die zat ingeklemd tussen Leith Walk en Broughton Street was het onafgebroken geluid van verkeer een constant achtergrondgeruis geweest tijdens haar nachtelijke wandelingen. Nu werd de stilte slechts ongeveer om de tien minuten doorbroken door de motor van een auto of een bus. Dan daalde de stilte opnieuw neer als een verstikkende deken. Ze werd er nerveus van, en daarom was ze aan zelfontwikkeling gaan doen. Met haar oortjes in was ze bezig om Gaelisch te leren. Niet vanuit sentimenteel nationalisme, maar omdat een aantal plaatselijke bewoners die vlak bij Hamish’ boerderij woonden het onderling spraken, en ze had er een hekel aan om iets te missen. Bovendien wilde ze weten wat ze nu echt van haar vonden.

Karen sloeg een smalle steeg in en kwam uit op Leith Walk. Geen mens te bekennen. Er verscheen ineens een grijze kat uit een kelder, die lenig tussen de spijlen door kronkelde. Ze maakte een zacht klikgeluid, en de kat kwam naar haar toe om tegen haar been aan te wrijven. Ze had nooit

veel opgehad met katten, maar tegenwoordig voelde elk contact met iets met een hartslag als een verplichting.

Karen bukte zich en krabde de kat tussen de oren. Het beest had er genoeg van voordat Karen er genoeg van kreeg, en het slenterde nonchalant weg in wat de baan van een auto of een busje of een stadsbus geweest zou zijn in wat nu al als de dagen van weleer aanvoelde. Ze zuchtte en liep in vlot tempo verder over Leith Walk. Voorbij de bibliotheek, voorbij de winkels met gesloten luiken en de uitgestorven kroegen, geen levend wezen dat zich verroerde. Ze passeerde de zijstraat waar haar rechterhand, rechercheur Jason ‘de Mint’ Murray, in lockdown zat, met zijn verloofde die kapster was. Ze vroeg zich af hoe het hun verging. Jason zou FIFA zitten te spelen op zijn spelcomputer. Ze was er minder zeker van hoe Eilidh de lange dagen doorkwam.

Een kwartier daarna liep Karen langs Western Harbour Breakwater en herhaalde ze fluisterend ‘*Is toil leam buntàta agus sgadan*’, terwijl ze zich afvroeg of ze ooit zou moeten volhouden dat ze van aardappels met haring hield. Ze liet zichzelf binnen in haar appartement, deed haar oortjes uit en voelde haar schouders zakken. Dit was haar domein. Niet dat Daisy of Hamish moeilijk gezelschap was. Het was gewoon dat ze op haar eigen voorwaarden op gezelschap gesteld was, net zoals de kat op Leith Walk. Ze liep de woonkamer door en deed de terrasdeuren open die naar het balkon leidden. De nachtelijke wind deed haar wangen binnen luttele seconden tintelen.

In de jaren dat ze aan de rand van de Firth of Forth woonde, was ze gewend geraakt aan de nachtelijke lichtshow. Rode slierten van achterlichten en witte vlekken van koplampen die het netwerk van wegen aan weerszijden van de brede riviermond in kaart brachten. Gele stippen die verschenen en verdwenen, terwijl mensen op weg naar bed door hun huis liepen, of vertrokken om een nachtdienst te draaien. Nu, na drie weken lockdown, waren de waarschuwingsbakens op de drie bruggen die de engte tussen North en South Queensferry overbrugden de enige constanten.

En de vuurtorens waren er natuurlijk nog, die hun berichten verstuurd naar schepen die er niet waren. Er ging een kinderversje door haar hoofd:

*Inchgarvie, Mickery, Colm, Inchkeith,
Cramond, Fidra, Lamb, Craigleith;
Dan om de Bass heen naar het Isle of May,
En de Carr voorbij naar St. Andrew's Bay.*

Toen ze dat destijds had geleerd, was de felle oranje gloed van de kraakgasfabriek van Mossmorran er niet geweest, een incidentele waarschuwing van een andere soort, de gloed soms zo fel dat mensen kilometers verderop de noodhulpdiensten opbelden om te melden dat Fife in brand stond. Maar vannacht was Mossmorran niet meer dan een langgerekte vlek die een kolom sterren aan het zicht onttrok.

Karen bleef zolang ze het kon verdragen in de volle tegenwind staan en ging toen weer terug naar binnen. Tien minuten later lag ze onder de dekens in bed een oude roman van Marian Keyes te lezen. Het kostte haar moeite om zo moe te worden dat ze kon slapen. Ze miste haar werk. Het runnen van de afdeling Historische Zaken had altijd veel van haar gevergd. Samen met haar nachtwandelingen, wanneer het ritme van haar voeten hielp om haar gedachten naar de oppervlakte te brengen, was dat meestal voldoende om haar uit te putten. Maar momenteel lagen die twee bezigheden allebei buiten haar bereik. Er was geen actuele onopgeloste zaak waarmee ze zich konden bezighouden. Ze hadden net voordat de lockdown begon twee ingewikkelde onderzoeken afgerond, en ze hadden geen tijd gehad om een nieuwe zaak op poten te zetten. Ze hadden alleen maar dozen met dossiers van potentiële zaken, die lagen te wachten totdat ze dieper zouden gaan graven en een los eindje zouden vinden waaraan ze konden trekken. En het was nog bij niemand van het hogere management opgekomen om hen in te lijven, zodat ze een van de ondankbare rollen tijdens de lockdown konden vervullen. Of misschien was dat wel gebeurd, en hadden ze besloten dat het team van Historische Zaken niet de beste optie was als het aankwam op het opbreken van ongeoorloofde samscholingen. Hoe dan ook, op dit moment zat ze weg te kwijnen vanwege het gebrek aan iets zinvol om te onderzoeken, en dat vond ze maar niets. Was ze dan echt zo iemand die buiten haar werk geen leven had?

Dat was een gedachte die haar beschaamde.

2

Er barstte gejuich los in het stadion toen de sterspits van Barcelona het zoveelste geweldige doelpunt maakte. Jason Murray, topscorer van La Liga, rende terug naar de middenstip, terwijl hij bij elke stap op en neer

zat te wippen op de bank. ‘Jaja!’ schreeuwde hij, terwijl hij in de lucht sloeg met de hand waarin hij de gamepad vasthield.

Zijn verloofde keek amper op van haar telefoonscherm. Jason die het zoveelste virtuele doelpunt scoorde was oneindig veel oninteressanter dan haar berichten op Instagram. Het was fijn dat ze nu de tijd had om bij te houden wat de stilisten die ze hoog had zitten online zetten tijdens de lockdown, maar het was frustrerend dat ze hun aanbevelingen niet kon uitproberen in de kapsalon. Er waren grenzen aan wat ze met haar eigen haar kon doen, om maar te zwijgen over dat van Jason. Het was waar dat zijn rossige haar een fijne textuur had, maar er was gewoon niet genoeg van om er echt creatief mee aan de slag te gaan.

Jason pauzeerde de game en boog zich naar Eilidh toe. ‘Trek in een bakkie?’

‘Je drinkt te veel koffie.’

‘Dat krijg je ervan als je met KP werkt.’ Hij stond op en gooide de gamepad aan de kant. ‘Hoe dan ook, ik heb er tot nu toe vanochtend nog maar eentje gehad. Weet je zeker dat ik je niet kan verleiden?’

Eilidh keek hem aan en glimlachte liefdevol naar hem. ‘Niet met een kop koffie.’

Hij grinnikte en ging op weg naar het piepkleine keukentje, maar hij bleef abrupt staan toen hij een doordringend gepiep hoorde. Hij fronste zijn voorhoofd. ‘Wie is dat?’ Hij greep over de rugleuning van de bank heen naar zijn trillende telefoon.

‘Jij bent de rechercheur, Jase. Er is maar één manier om daarachter te komen,’ zei Eilidh.

Jasons frons werd dieper. ‘Onbekend nummer’ betekende meestal dat iemand hem probeerde op te lichten of hem iets wilde verkopen wat hij niet wilde. Maar Karen had er bij hem in geramd dat hij als politieagent altijd zijn telefoon moest opnemen. ‘Je weet nooit of die onbekende beller misschien degene is die een zaak openbreekt.’ Dat was tot nu toe nog nooit gebeurd. Maar vandaag zou de dag kunnen zijn. ‘Hallo?’

Onthul nooit iets aan de onbekende beller. Nog een les van de chef.

‘Spreek ik met Jason Murray? Rechercheur Murray?’ Het was een vrouwenstem die hem vaag bekend voorkwam, maar hij kon er geen naam op plakken.

‘Ja, dat klopt. Met wie spreek ik?’

‘Met Meera Reddy. Van de National Library?’

Jason was onmiddellijk alert. Dankzij zijn baas was hij erachter gekomen dat de omvangrijke bronnen van de bibliotheek van onschatbare

waarde konden zijn bij het onderzoeken van onopgeloste zaken. Hij had gaandeweg een onverwachte bondgenoot gevonden in Meera, die vanwege haar voorliefde voor truecrimepodcasts maar wat graag een band wilde vormen met een politieagent van vlees en bloed. Het leek haar nooit te storen dat ze zoveel moest uitleggen aan Jason, die dankbaar was voor haar geduld. Hij wist dat hij traag van begrip was, maar hij was niet zo traag dat hij de ergernis die hij vaak opriep niet opmerkte. ‘Hoi, Meera. Goed om van je te horen. Hoe gaat het met je?’

‘Wat zal ik zeggen? Ik zit in mijn eentje thuis en praat tegen de tv. En met jou?’

‘Gaat wel. Ik zit in mijn appartement met mijn verloofde, Eilidh, dus ik heb tenminste gezelschap.’ Hij aarzelde. ‘Kan ik iets voor je doen?’

‘Ik weet het niet. Zit je nog steeds bij de afdeling Historische Zaken?’

‘Jawel. Niet dat we op dit moment veel gedaan krijgen. Met de lockdown en alles. Mijn baas zegt dat we beter niet naar kantoor kunnen gaan, voor het geval ze ons een uniform laten aantrekken en mensen laten opsporen die zich niet aan de lockdownvoorschriften houden,’ zei hij spottend.

‘M-Misschien verdoe ik je tijd wel, ik weet het niet.’

‘Dat is één ding waar niemand momenteel gebrek aan heeft. Wat is er aan de hand?’

‘Nou...’ Meera’s stem stierf weg. ‘Het is iets van op het werk. Ik maak het waarschijnlijk veel groter dan het is.’

‘Ga je dan naar je werk?’

‘Nee, nee. Dit was iets wat ik tegenkwam voordat we naar huis werden gestuurd om in lockdown te gaan. Het speelt de hele tijd door mijn hoofd. Ik heb geprobeerd om mezelf ervan te overtuigen dat ik me dingen in het hoofd haalde, maar hoe meer ik er sindsdien over heb nagedacht, hoe meer ik me er zorgen over ben gaan maken.’

En ze klonk inderdaad bezorgd. ‘Oké,’ zei Jason langzaam. ‘Vertel mij er dan maar over. Ik heb geen haast. Neem je tijd, en begin bij het begin.’

‘Weet je het zeker? Ik wil je tijd niet verdoen.’

‘Je hebt me vaak genoeg uit de brand geholpen. En wat zou ik anders moeten doen?’ Hij zag vanuit zijn ooghoeken dat Eilidh met haar ogen rolde en trok een gezicht naar haar. Hij pakte zijn notitieboekje en pen van de bovenste plank en ging aan de eettafel bij het raam zitten. ‘Brand maar los.’

‘Ik ben van baan veranderd sinds we elkaar de vorige keer spraken,’ begon Meera. ‘Ik werk tegenwoordig in het archief. Het is een beetje anders.’

‘In welk opzicht? Wat doe je daar?’

‘Ik werk bij de afdeling die nieuwe aanwinsten afhandelt. Het komt hierop neer: als belangrijke mensen komen te overlijden, of als ze besluiten om hun administratie op orde te krijgen, wordt de hele papierwinkel in dozen gedaan en naar ons opgestuurd. Dus als je een schrijver bent, een politicus, een wetenschapper, of iemand die mogelijk iets heeft gedaan wat interessant is voor toekomstige onderzoekers, dan krijgen wij het toegestuurd.’

‘Is dat een ding?’ Het ging Jason nu al boven de pet. ‘Wat? Ze laten jullie hun brieven en alles na? Hun privé zaken?’

‘Het verschilt. Sommige schrijvers doneren alleen de vroege versies van hun boeken. Maar sommige mensen? Bij hen krijg je een enorme berg informatie te verwerken. Elektriciteitsrekeningen, btw-bonnetjes, bankafschriften, facturen van hun loodgieter, liefdesbrieven aan anderen vrouwen... Je kunt het zo gek niet bedenken of we krijgen het.’

‘Waarom?’

‘Omdat iemand in de toekomst wellicht over hen wil schrijven. Een biografie of een dissertatie, of zoiets.’

‘Jeetje.’ Soms werd Jason overweldigd door de last van wat hij niet wist. ‘En wat doen jullie dan met al die spullen?’

‘Het is mijn taak om alles te catalogiseren. Ik doorzoek de dozen en maak een lijst van wat erin zit. Vervolgens brengt een ervaren archivaris er orde in door het te rangschikken en dingen samen te voegen die bij elkaar horen. Een poging om er wijs uit te worden, zou je kunnen zeggen.’

Jason krabde met het uiteinde van zijn pen op zijn hoofd. ‘Je zult wel heel wat waardeloze rotzooi moeten doorspitten.’

‘Eigenlijk was wat ik tot nu toe ben tegengekomen best wel interessant. Ik heb dingen op het niveau van boodschappenlijstjes meestal kunnen vermijden.’ Ze aarzelde en zei toen gehaast: ‘Heb je ooit van een schrijver gehoord die Jake Stein heet?’

De naam kwam Jason bekend voor, maar hij was nooit echt een lezer geweest. Hij had vaag het idee dat hij zijn moeder een van Jake Steins boeken had zien lezen. En dat gaf hem een aanwijzing. ‘Is hij een misdadschrijver?’

Daar leefde Meera van op. ‘Ja, dat klopt. Een van de pioniers van de zogenaamde Tartan Noir-school. Hij was jarenlang een bestsellerauteur, en toen was er een of ander schandaal. De details ken ik niet – de krantenknipsels daarover heeft hij om voor de hand liggende redenen niet

bewaard. Hoe dan ook, zijn carrière ging stevig bergafwaarts, en afgelopen jaar overleed hij zeer plotseling aan de gevolgen van een hersenbloeding. En wij kregen de administratie.’ Ze zweeg abrupt.

‘En wat? Denk je dat er iets verdachts was aan de manier waarop hij is overleden?’

‘Nee, nee. Daar weet ik niets van. Nee, dit is iets heel anders. Het gaat om een ongepubliceerd manuscript. Nou ja, het begin ervan in ieder geval. Het is maar elf hoofdstukken lang, met een samenvatting. Het heet *De verdwijning van Laurel Oliver*.’ Ze zweeg weer.

Hij vroeg zich af of dat hem iets zou moeten zeggen. Maar dat deed het niet. ‘Oké. En iets daaraan zat je dwars?’

Ze lachte nerveus. ‘Echt, Jason, hoe meer ik je vertel, hoe dommer ik me voel.’

‘Meera, je bent een van de minst domme personen die ik ooit heb ontmoet.’ Hij wierp Eilidh, die nu geïnteresseerder leek, een snelle blik toe. ‘Als jou iets dwarszit, dan vermoed ik dat er ook iets is om je zorgen over te maken.’

Ze schraapte haar keel. ‘Zegt de naam Lara Hardie je iets?’

Nu waren ze zonder meer op Jasons terrein beland. Er waren in Schotland maar heel weinig onopgeloste moordzaken. Soms maar eentje per jaar. De afdeling Historische Zaken bekeek ze regelmatig allemaal opnieuw, naast zware aanrandiden en verdwijningen onder verdachte omstandigheden waarbij er geen concreet bewijs was voor kwade opzet. Dus Lara Hardies naam stond nog duidelijk bij Jason op de radar. Ze studeerde aan de universiteit van Edinburgh en was een jaar geleden spoorloos verdwenen. Er waren geen redenen om te vermoeden dat ze zelfmoord had gepleegd, niets wat erop wees dat ze er mogelijk voor had gekozen om te verdwijnen. Ze was er eenvoudigweg de ene dag nog geweest en was de dag erna verdwenen. Een week lang had men zoekacties uitgevoerd rond de straat waar ze woonde. Elke vuilcontainer, elk stuk struikgewas, elke tuinschuur, elk obscuur steegje werd door de politie en vrijwilligers uitgekamd. Haar ouders en haar zus hadden een oproep op de televisie gedaan waarbij iedereen hilde. Alle andere studenten van haar universitaire opleiding hadden een verhoor door de politie moeten ondergaan en ondervragingen op sociale media. Onvakkundige speculaties varieerden van Lara die in Duddingston Loch was verdronken, bijna vijf kilometer verderop, tot dat ze door buitenaardse wezens was ontvoerd. ‘Ik weet over wie je het hebt,’ zei hij. Hij had een vreemd gevoel in zijn maag gekregen.

‘Dit boek – het zit vol met echo’s van Lara Hardies verhaal. Bovendien heeft het slachtoffer dezelfde medische aandoening. Het is echt griezelig. Maar dit is een misdaadroman. En ook al is hij onvoltooid, er is wel sprake van een soort oplossing.’

3

Karen had voor de verandering goed geslapen. Ze had havermoutpap gemaakt met wat gedroogd fruit en een pak kokoswater, omdat er geen melk was. De ingrediënten had ze te danken aan Hamish, die traditionele methodes om havermoutpap te maken afwees en een voorraadkast vol buitensporigheden verkoos. Dat was normaal gesproken aanleiding tot hoon van Karens kant, maar vanochtend was ze hem dankbaar.

De wind was gaan liggen en de zon scheen, zodat de Firth of Forth van staalgrijs in schilderachtig blauw veranderde. Ze begreep dat de lockdown een gevaar vormde voor de geestelijke gezondheid van veel mensen, maar voor haar voelde het haast als een zegen. De gebruikelijke druk van haar meerderen om resultaten te boeken was afwezig. Het enige rekerchewerk dat werd gedaan had met actuele zaken te maken, en zelfs dan werden de beperkingen van sociale distantiëring over het algemeen in acht genomen. Haar eeuwige aartsvijand hoofdcommissaris Ann Markie had tegenwoordig belangrijker dingen aan haar hoofd dan Karen het leven moeilijker te maken.

Niet dat ze zich drukte. Ze was dan wel opgegroeid in een huishouden dat weinig ophad met de Kerk van Schotland, maar het protestantse arbeidsethos zat er desondanks diep in bij haar. Dat Markie niet continu als een aapje op haar schouder in haar oor zat te tetteren had Karen de mogelijkheid geboden om meer op haar gemak en gedetailleerder naar de onopgeloste zaken in haar dossiers te kijken. Het voelde als een luxe om oude zaken met de grootst mogelijke aandacht opnieuw te kunnen bekijken.

Ze was amper begonnen met het met elkaar vergelijken van twee steekpartijen, eentje in Dundee en de andere in Kilmarnock, toen het vertrouwde tromgeroffel van een melding van een FaceTime-oproep haar spuurwerk naar gemeenschappelijke factoren onderbrak. ‘Hamish,’

mompelde ze, terwijl haar gezicht een uitnodigende uitdrukking aannam voordat ze de oproep beantwoordde. Hij verscheen in beeld, grijnzend, met goudkleurig haar dat op een ongebruikelijke manier zijn gezicht omsloot.

‘Goedemorgen, Karen. Ik was klaar met het voeren van de schapen en ik wilde je even snel bellen voordat ik naar de stokerij ga. Wat ben jij aan het doen?’

‘In een tweetal steekpartijen van drie jaar geleden duiken,’ zei ze.

‘Je kunt het niet laten rusten, hè?’ Teder, niet kritisch.

‘Het houdt me uit de problemen wanneer jij er niet bent om dat te doen. Wat heb je met je haar gedaan?’

Hij haalde zijn schouders ietwat op en streek de krullen weg van zijn voorhoofd. ‘Vind je het wat? Ik heb veel meer met het vee gewerkt sinds Donny ervandoor ging aan het begin van de lockdown, en ik werd het zat dat het steeds in de weg zat, dus Teegan heeft de schaar erbij gepakt. En ik dacht: als je toch bezig bent, waarom zou je het dan niet ook wat lichter maken?’

Karen voelde iets aan haar knagen wat ze niet verder wilde onderzoeken. ‘Een vrouw van vele gaven, die Teegan,’ zei ze. Godsamme, ze werd toch zeker niet onzeker van een Hooglandse van ergens in de twintig, die nog nooit zuidelijker dan Inverness was geweest? ‘Ze heeft goed werk verricht, je ziet er ongeveer een halfjaar jonger uit.’

‘Ik denk niet dat Eilidh zich voorlopig enige zorgen over haar hoeft te maken,’ zei hij grinnikend. ‘Maar het voldoet aan mijn wensen.’

‘De kleur staat je goed. Hoewel het je baard wel rossiger maakt. En hoe is het leven op de boerderij? Zijn er daar bij jou al coronagevallen?’

Hij schudde zijn hoofd. ‘Niet dat ik heb gehoord. Maar de mensen zijn voorzichtig. Shona Macleod maakt mondkapjes van Harris-tweed van de restanten van de kleermakerij, dus we zweten allemaal als otters als we de dorpswinkel bezoeken.’ Hij tuurde in het beeldscherm. ‘Hé, je bent bij jou thuis.’

‘Ja, ik ben er vannacht naartoe gelopen.’

‘Is dat wel toegestaan?’

‘We mogen leegstaande woningen bezoeken, zolang we maar niet in contact komen met iemand van buiten onze bubbel. En er is hier niemand om in contact mee te komen, dus volgens mij hou ik me in principe aan de regels.’

‘Dus je hebt Daisy alleen gelaten in het appartement?’ Hij leek wat bozig, hoewel ze niet kon bedenken waarom dat zou kunnen zijn.

‘Ze is geen tiener, Hamish. Ze zal er geen complete puinhoop van maken.’

‘Ach, Karen, dat heb ik ook nooit gesuggereerd. Misschien is het dat ik haar niet zo goed ken.’

Soms, wanneer hij geïrriteerd was, schoot zijn Amerikaanse tienerzelf los van de leiband van zijn beschaafde Schotse heden, dacht ze. ‘En wat dan nog? Maak je je zorgen dat ze je geheime dagboek zal lezen? Je bankafschriften zal doorkijken?’

‘Nee, maar...’

‘Waarom zou je sowieso denken dat ze in jou geïnteresseerd zou zijn? Als iemand iets van haar nieuwsgierige ogen te vrezen heeft, dan ben ik het wel. En ik vertrouw die meid.’ Karen grijnsde naar hem.

Hij stak zijn handen met de palmen naar haar toe op ten teken van tegemoetkoming. ‘Het spijt me, dat was misplaatst.’ Hij maakte een afkeurend geluid. ‘Ik heb een hekel aan FaceTime. Er is geen nuance. Ik weet nooit of je me nu in de maling zit te nemen.’

‘Neem maar aan dat dat meestal het geval is,’ zei ze in een poging om hem te plagen. Ze haatte het als er wrevel tussen hen ontstond, en door deze afzondering leek dat vaker te gebeuren. Hij begon iets te zeggen, maar ze werd afgeleid door haar telefoon. ‘Sorry, het is mijn werk, ik moet opnemen,’ zei ze, schuldig maar blij met de onderbreking. ‘Ik spreek je snel weer, knapperd.’ Ze verbrak de verbinding.

‘Jason, zeg het eens,’ zei Karen, die onmiddellijk in de professionele modus schoot.

‘Hoi, chef. Sorry dat ik je stoort, maar ik kreeg zojuist een vreemd telefoontje.’

‘Vreemd op welke manier?’

‘Dit zal echt heel raar klinken.’

Karen onderdrukte een zucht. Ooit zou de Mint wellicht leren om meteen ter zake te komen. ‘Laat me daar zelf maar over oordelen. Wat is er gebeurd?’

‘Meera Reddy belde op...’

‘Je contactpersoon bij de National Library?’

‘Klopt.’

‘Zijn ze dan niet naar huis gestuurd?’

‘Jawel, maar dit heeft nog te maken met iets van voor de lockdown. Ze is overgeplaatst naar het archief. Herinner je je Lara Hardie nog?’

‘Natuurlijk. Je moet wel onder een steen hebben geleefd toen ze verdween om niet van haar te weten. Ik heb nog opnieuw naar het dossier

gekeken, toen ze dat voor kerst aan ons overdroegen. Wat heeft Lara Hardie te maken met het archief van de National Library?’

‘Meera heeft iets gevonden. Ze denkt dat het zoiets als een blauwdruk is, of een soort verklaring voor wat er met Lara Hardie is gebeurd.’

Karen ging rechtop zitten. ‘Wat? Jason, ga helemaal terug naar het begin en vertel me precies wat Meera heeft gezegd.’ Ze luisterde geduldig, terwijl hij hikkend een samenvatting gaf van wat Meera hem had verteld. Dat leverde onvermijdelijk meer vragen dan antwoorden op. Jason werd beter in het verhoren van getuigen, dat leed geen twijfel. Maar het enige wat Karen hem niet kon leren, was een instinct om de cruciale vragen te stellen.

‘Je zegt dat er in dit manuscript van Meera staat dat het slachtoffer aan epilepsie lijdt?’ vroeg ze.

‘Niet zomaar gewone epilepsie, chef. Valaanvallen. Dat bestaat. Ik heb het gegoogeld. Het is net alsof al je spieren het een paar seconden begeven. Je zakt gewoon in elkaar alsof iemand de touwtjes heeft doorgeknipt. Het is blijkbaar zo snel weer voorbij dat mensen het amper opmerken. Je bent meestal binnen enkele seconden weer helemaal in orde, en het is alleen gevaarlijk als je je bezeert door een val, of als je onderweg ergens tegenaan knalt. De correcte naam is atonische aanval. Dat is waar Lara Hardie aan leed. Herinner je je nog hoe de truecrimedetectives op internet erop gefixeerd waren en ervan overtuigd waren dat ze buiten voor haar voordeur in elkaar was gezakt en de auto van een of andere langsrijdende maniak in werd gesleurd?’

Alsof ze de hysterie van de meute kon vergeten. ‘Ik herinner me het nog. En dan had je nog die idioten die het Union Canal wilden afdreggen. Alsof Lara Hardie zonder door iemand of door een bewakingscamera gezien te worden bijna twee kilometer naar het kanaalbassin had kunnen lopen, om vervolgens toevallig een aanval te krijgen terwijl niemand haar kant op keek.’

‘Precies. En de jonge vrouw in dit boek, degene die verdwijnt, zij lijdt ook aan die valaanvallen. En het komt niet echt veel voor.’ Hij ademde in en zei toen: ‘Dus wat denk je, chef? Haalt Meera zich iets in het hoofd, of wat?’

‘Meera is een slimme meid, toch?’

Jason lachte gesmoord. ‘Ze is een stuk slimmer dan ik. Ik weet dat dat niet veel zegt...’

‘Hou op met vissen. Weten we wie haar baas is?’

‘Bethan Carmichael,’ zei hij, en hij klonk tevreden met zichzelf. ‘Ik

heb haar telefoonnummer. Ik zal het naar je doorsturen.’

‘Oké, Jason. Goed werk. Nu moet je je gesprek met Meera voor me uitschrijven. Tot in elk detail.’

‘Gaan we erin duiken?’ Hij kon de opwinding in zijn stem niet verbergen. Na het verprutste onderzoek dat ertoe had geleid dat hij zijn been had gebroken, had hoofdcommissaris Markie hem een kantoorbaan willen geven. Dat zou zeker het enthousiasme hebben gedooft dat een van de redenen was waarom Karen er hard voor had gevochten om hem bij haar team te houden.

‘Laat dat maar aan mij over,’ zei ze. ‘Ik moet uitzoeken hoe we dit aanpakken zonder lockdownvoorschriften te overschrijden.’

Hij lachte. ‘Dat zou wat zijn, hè? Een hooggeplaatste politieagent die de coronawet overtreedt.’

Na die licht ironische opmerking beëindigde Karen het gesprek. Ze voelde een lichte adrenalineroes die ze niet meer had ervaren sinds ze drie weken geleden naar huis werden gestuurd, toen ze Jason en Daisy had opgedragen om alle fysieke dossiers over onopgeloste moorden en verdachte verdwijningen in dozen te doen en naar Hamish’ appartement te verhuizen. Voor het eerst leek het erop dat ze mogelijk een onvervalst nieuw aanknopingspunt hadden dat ze konden natrekken.

Karen trok haar laptop naar zich toe en begon een ruwe opzet te schrijven naar aanleiding van wat Jason haar had verteld. Het was nu niet het moment voor details, het ging er nu om om een actieplan op te stellen.

Ze deed er niet lang over om de volgende stappen van deze specifieke reis uit te stippelen. Ze had zoveel cold cases onder handen gehad dat ze de basisvorm wel kende van een onderzoek dat in verledens groef waarvan sommige mensen liever wilden dat ze begraven bleven. Opsporing door te graven was een vaardigheid die ze al lang geleden had ontwikkeld.

Ze moest een kopie van het betreffende manuscript te pakken krijgen, en dat zou betekenen dat ze Meera’s baas moest paaien. Daarna zou ze het manuscript moeten lezen en zich weer op de hoogte moeten stellen van de zaakdossiers om te kijken of de plot van de roman in belangrijke mate overeenkwam met de werkelijkheid. En dan zouden ze misschien gaan ontrafelen wat er met Lara Hardie was gebeurd, maar dat was nog maar zeer de vraag.

Ze zou het liefst Daisy de rest van Jake Steins archief willen laten doorzoeken om te kijken of er misschien nog iets anders was wat met Lara Hardie verband hield. En in een later stadium kon Jason, die bij zoveel vrouwen een moederinstinct opriep, dan in het licht van wat ze

nu mogelijk zouden ontdekken opnieuw met Lara's moeder gaan praten, en met haar zus en haar vrienden. Maar toegang krijgen zou het grote struikelblok worden, vreesde ze.

Tijd om bij iemand anders te rade te gaan. Hoofdinspecteur Jimmy Hutton stond op haar 'favorietenlijstje' sinds haar overleden partner Phil Parhatka zijn assistent was. Na Phil's overlijden waren Jimmy en Karen een praatgroep van twee geworden, en ze kwamen regelmatig samen om hun verlies te verwerken en om de ontelbare soorten gin te proeven die de markt plotseling overspoelden. De onmogelijkheid om elkaar onder het genot van een glas of twee te ontmoeten was nu al iets wat ze hevig miste. Niet vanwege de alcohol, maar vanwege de gesprekken.

Nu nam hij na twee keer overgaan zijn telefoon op. 'Luister, Karen,' begon hij zonder enige inleiding. 'Denk je dat het zou werken als we via Zoom contact maken om wat te drinken en te kletsen?'

'Het zou wel wat vreemd zijn. Laten we kijken hoelang dit gaat duren. Maar eens zien hoe wanhopig we worden,' zei ze grinnikend.

'Je hebt gelijk. Dus ik neem dan maar aan dat dit geen telefoontje voor de gezelligheid is? Wat kan ik voor je betekenen?'

'Ik heb alle memo's en de briefings van hogerhand wel gelezen over hoe we de zaken aanpakken in deze vreemde nieuwe stand van zaken. Maar omdat ik niet in de frontlinie werk, is dat eerlijk gezegd het ene oor in gegaan en het andere weer uit. Dus ik weet niet echt hoe politiewerk nu in de praktijk gaat. Wat gebeurt er als je met getuigen moet praten? Of toegang moet krijgen tot bewijsmateriaal?'

'Probeer je losse eindjes aan elkaar te knopen? Of ben je erin geslaagd om een nieuwe zaak te vinden om mee aan de slag te gaan?' Hij klonk sceptisch.

'Misschien wel.' Ze probeerde nonchalant te klinken. 'We waren inderdaad naar oude zaken aan het kijken, maar er bestaat een heel kleine kans dat we een nieuw aanknopingspunt hebben gevonden over een vermissingszaak die pas zeer onlangs een cold case is geworden. Misschien heeft het weinig te betekenen, maar ik moet het natrekken. En niemand lijkt te weten hoelang deze lockdown gaat duren.'

'Ik had het kunnen weten. Legpuzzels maken en boxsets kijken, dat is niet jouw ding. Nou ja, er is ons gezegd dat alles gewoon doorgaat. Geen vrijbrief voor de schurken of de schooiers. We gaan er nog steeds op uit om mensen te arresteren, als het moet in hun eigen huis. Maar we moeten mondkapjes dragen, ontsmettende handgel gebruiken en afstand bewaren. We nemen patrouillewagens mee om hen in te rekenen, omdat

er plexiglasen schermen tussen de voorstoelen en de achterbank zitten. Als we hen in de verhoorkamer kunnen krijgen, moeten we twee meter afstand houden.’

Karen snoof. ‘Dat klinkt volkomen onpraktisch.’

‘Het is gewoon een nachtmerrie. Je weet hoe die aso’s zijn: “Ik heb corona, ik hoest je helemaal onder met mijn bacillen, klootzak.” Dus we doen ons best. Als men een computer of een smartphone heeft, proberen we getuigenverklaringen via het beeldscherm af te nemen. Anders komt het er min of meer op neer dat je je leven in de waagschaal legt.’ Hij zuchtte. ‘We zullen het allemaal krijgen.’

‘Het is eng,’ gaf ze toe. ‘Niemand weet wat ons verder nog te wachten staat. Is dit de ramp die ons de das omdoet? Zoals de asteroïde met de dinosauriërs? Of wordt het gewoon een opgevoerde versie van de griep?’

‘Joost mag het weten. Het enige wat we kunnen doen, is gin drinken en ons werk proberen te doen. Heb je voldoende mondkapjes en ontsmettende handgel in huis?’

Ze kreunde. ‘Zelfs de gin wordt mogelijk bedreigd, Jimmy. Je zult niet geloven wat Hamish’ nieuwste actie is. Hij heeft een kleine stokerij in het dorp overgenomen, waar hij ontsmettende handgel met heidekruid maakt in plaats van gin.’ Jimmy zei niets. ‘En omdat hij de koffiebars hier in Edinburgh moest sluiten, heeft hij het erover om zijn barista’s in te zetten om hun producten aan huis te leveren.’

‘Hij laat geen enkele kans onbenut.’ Jimmy’s stem klonk vlak. Ze wist dat hij Hamish met Phil vergeleek. De dode man zou als winnaar uit de bus komen; dat deden de doden altijd. ‘Dus wat is dat nieuwe aanknopingspunt waar je achteraan wilt dan?’

‘Dat vertel ik je wel als er iets van komt. Het zou ook de gestoorde fantasie van een geest in lockdown kunnen zijn,’ zei ze spottend.

‘Daar gaat zat van rond. Ik weet eerlijk gezegd niet waarom we zelfs maar moeite doen. De rechtbanken hadden al een vreselijke achterstand. Dit zal de situatie alleen nog maar veel erger maken. Ze hebben het nu al over meer dan twee jaar tussen het vergrijp en de rechtszitting.’

‘Dat is een enorm lange tijd voor slachtoffers en hun familie om op gerechtigheid te wachten. En ik zie al voor me hoe de advocaten van de verdediging van genoeg in hun handen staan te wrijven.’ Ze begon met een bekakt accent te praten: “Dus, mevrouw McPhee, verwacht u nu echt dat de rechtbank gelooft dat u zich de gebeurtenissen op een dronken avond van drie jaar geleden zo nauwkeurig kunt herinneren?” Er zullen hierna heel wat mensen vrijuit gaan.’